

Tilläggsbudget för år 2001 – utgiftsområdena 8, 10 och 11

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 19 april 2001 beslutat bereda övriga berörda utskott tillfälle att yttra sig över 2001 års ekonomiska vårproposition (2000/01:100), i vad avser tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2001 (yrkandena 11–37) jämte de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Vårpropositionen är resultatet av ett samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

De delar som utskottet yttrar sig över är regeringens förslag om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2001 till utgiftsområdena 8, 10 och 11 tillika med förslag om ett bemyndigande för regeringen (punkt 19) och ett godkännande (punkt 24) samt motion 2000/01:Fi23 av Margit Gennser m.fl. (m).

Tilläggsbudget för 2001 för utgiftsområdena 8, 10 och 11

Propositionen

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Med hänsyn till att prognoser visar att antalet personer som kommer att tas emot av kommuner blir färre än vad som beräknats anser regeringen att anslaget 10:3 Kommunersättning vid flyktmottagande bör minskas med 200 miljoner kronor. Denna minskning bör enligt regeringen användas för att finansiera ökningar på andra anslag inom utgiftsområdet.

Antalet asylsökande i år överstiger tidigare bedömningar främst på grund av kriserna i Kosovo och Bosnien-Hercegovina. Därför bör anslaget 12:1 Migrationsverket förstärkas med 27 miljoner kronor för att inte handläggnings- och väntetider skall öka. Regeringen räknar också med ökade kostnader för uppbyggnaden av ett IT-system för administration av viseringar, asyl-

och migrationsärenden. Även anslaget 12:4 Utlänningsnämnden bör ökas i syfte att minska handläggningstiderna hos nämnden. Ökningen bör uppgå till 5 miljoner kronor enligt regeringen.

Vidare föreslås att anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande ökas med 168 miljoner kronor. Ett nytt ramanslag 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar bör enligt regeringen föras upp på statsbudgeten. Anslagsbeloppet, 38 miljoner kronor, motsvarar EU:s finansiering av projekt för att utveckla mottagningssystem för asylsökande, för integrationsinsatser m.m.

Ramen för utgiftsområdet föreslås ökas med 38 miljoner kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Av propositionen framgår att på grund av att sjukfrånvaron fortsätter att öka har utgifterna för sjukpenning stigit även för 2001. De medel som anvisats på statsbudgeten för 2001 har därför visat sig vara otillräckliga. Regeringen anger att de prognoser som ligger till grund för bedömningen av utgiftsutvecklingen för 2001 dock är osäkra och kan komma att justeras under året. Regeringen kommer att följa utvecklingen noga för att kunna bedöma om den föreslagna ökningen är tillräcklig. Regeringen föreslår att anslaget 19:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas med 3 miljarder kronor.

I propositionen anges vidare att den kraftigt ökade sjukfrånvaron under de senaste åren har lett till att utgifterna för sjukpenning och även kostnaderna för att handlägga och kontrollera ärendena ökat. Regeringen som i budgetpropositionen för 2001 framfört avsikten att vid behov tillskjuta medel för administrationsändamål på tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition föreslår att anslaget 19:8 Allmänna försäkringskassor ökas med 100 miljoner kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 10 ökas med 3,1 miljarder kronor.

Regeringen föreslår också (punkt 24) att om så erfordras kostnader på högst 30 miljoner kronor, som uppstår i samband med lokaliseringen av Stockholms läns allmänna försäkringskassas utlandskontors pensionsenhet till Gotlands läns allmänna försäkringskassa, får finansieras med medel från folkpensioneringsfonden.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Regeringen anför att när beslut fattades om budgetpropositionen för 2001 var vissa förhållanden som påverkar utgifterna rörande efterlevandepensioner till vuxna inte kända, varför ett för lågt belopp föreslogs för anslaget.

Regeringen föreslår därför att anslaget 20:2 Efterlevandepensioner till vuxna nu ökas med 30 miljoner kronor.

Anslaget för delpensioner är under avveckling och fr.o.m. den 1 januari 2001 beviljas inga nya delpensioner. De sista utbetalningarna sker under 2004. Under 2000 nybeviljades ett oväntat stort antal delpensioner, varför belastningen på anslaget blir större än anslaget på statsbudgeten.

Regeringen föreslår att anslaget 20:4 Delpension ökas med 120 miljoner kronor och att finansiering sker genom att anslaget 20:3 Bostadstillägg till pensionärer minskas med motsvarande belopp.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 11 ökas med 30 miljoner kronor.

Motion

I motion Fi23 av Margit Gennser m.fl. (m) begärs tillkännagivande om att ytterligare 25 miljoner kronor skall tillföras Migrationsverket och ytterligare 2,5 miljoner kronor skall tillföras Utlänningsnämnden för återstoden av innevarande år. En sådan förstärkning utöver regeringens förslag är nödvändig för att förkorta handläggningstiderna, anser motionärerna.

Utskottet

Utskottet konstaterar att antalet asylsökande under innevarande år enligt aktuella prognoser kommer att överstiga tidigare gjorda bedömningar främst på grund av kriserna i Kosovo och Bosnien-Hercegovina. Mot den bakgrunden instämmer utskottet i regeringens bedömning att anslagen för Migrationsverket respektive Utlänningsnämnden bör utökas under innevarande budgetår för att inte handläggningstiderna och de långa väntetiderna skall förlängas.

Utskottet, som förutsätter att regeringen vid behov återkommer med ytterligare förslag på tilläggsbudget, avstyrker motion Fi23 och tillstyrker regeringens förslag om tilläggsbudget för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.

Utskottet tillstyrker också regeringsförslagen inom utgiftsområdena 10 och 11 samt godkänner den föreslagna användningen av medel i folkpensioneringsfonden (punkt 24).

Avgifter för ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd

Propositionen

I propositionen (punkt 19) föreslås att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifter för ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd för vissa sökande. Det gäller ansökningar som görs av andra än personer som i Sverige söker uppehållstillstånd hos Migrationsverket på grund av skyddsbehov eller anhöriga som söker uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning till personer som fått uppehållstillstånd enligt 3 kap. utlänningslagen eller på grund av humanitära skäl. Undantag görs också för personer som omfattas av EES-avtalet eller andra internationella överenskommelser samt för personer som tas ut på den s.k. flyktingkvoten för vidarebosättning i Sverige. Förslaget finns redovisat under utgiftsområde 5.

Utskottet

Som grundprincip föreslås att ansökningar om arbets- och uppehållstillstånd skall vara avgiftsbelagda. Avgifterna utgår, i likhet med vad som gäller för andra avgifter, i form av ansökningsavgifter. Från denna princip görs ett antal undantag, där det av olika skäl anses vara olämpligt att ta ut en avgift. Ansökningar om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov, när ansökan görs i Sverige, utgör ett sådant undantag. Vidare kan avgifter inte tas ut när rätten till vistelse följer av EES-avtalet.

Huvudregeln är att ansökningar om arbets- och uppehållstillstånd skall göras där sökanden uppehåller sig och prövas före inresan i landet. Enligt uppgift förefaller det lämpligt att den utlandsmyndighet som tar emot ansökan även tar emot ansökningsavgiften.

Såvitt utskottet kan bedöma kommer avgifterna främst att beröra olika typer av sökande från icke EES-länder såsom t.ex. säsongsarbetare och andra sökanden med arbetserbjudande, gäststuderande och gästforskare. Anhöriga till de nämnda kategorierna samt andra anhöriga som inte omfattas av EES-avtalet betalar också avgift. Även ansökningar om förlängning av arbets- och uppehållstillstånd omfattas av avgift.

Utskottet har erfårit att avgifterna i samband med en ansökan om arbets- och uppehållstillstånd normalt planeras uppgå till 1 000 kronor. För barn under 18 år och för anhöriga uttas halv avgift.

Utskottet, som utgår från att åtgärden kommer att följas upp bl.a. vad gäller konsekvenserna för de sökande, tillstyrker regeringens förslag om ett bemyndigande.

Stockholm den 15 maj 2001

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser (m), Maud Björnemalm (s), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Rose-Marie Frebran (kd), Gustaf von Essen (m), Mariann Ytterberg (s), Göran Lindblad (m), Lennart Klockare (s), Sven-Erik Sjöstrand (v), Cecilia Magnusson (m), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c), Göte Wahlström (s) och Magda Ayoub (kd).

Avvikande mening

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Margit Gennser, Gustaf von Essen, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m) anser:

Enligt vår mening bör ytterligare resurser tillföras Migrationsverket. Mot bakgrund av att antalet asylsökande under innevarande budgetår väntas bli väsentligt fler än regeringens tidigare bedömningar anser även regeringen att anslaget bör öka. Regeringens förslag till anslagsökning är dock helt otillräckligt, eftersom endast 12 miljoner kronor skall användas för att förkorta handläggningstiderna och därmed de långa väntetiderna. Enligt vår mening bör Migrationsverket tillföras ytterligare 25 miljoner kronor utöver de 27 miljoner kronor som regeringen föreslagit för återstoden av innevarande budgetår.

Även Utlänningsnämnden bör få utökade resurser, nämligen 2,5 miljoner kronor utöver regeringens förslag till ökning, för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Särskilt yttrande

Avgifter för ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd

Ulla Hoffmann och Sven-Erik Sjöstrand (båda v) anför:

Vänsterpartiet – har haft och – vidhåller en oro för vad avgifter för sökande av uppehålls- och arbetstillstånd kan innebära. Vid den av utskottet i yttrandet begärda uppföljningen av avgifter anser vi att det är viktigt att samtliga effekter av ansökningsavgifterna undersöks. Frågan om ansökningsavgifterna är så höga att de förhindrar eller i vart fall försvårar invandring av t.ex. en anhörig måste noga analyseras. Skulle så visa sig vara fallet är vår uppfattning att avgifterna måste tas bort. Vidare bör det i detta sammanhang betänkas att avgifterna går direkt till statskassan och inte kan användas för att förkorta väntetiderna vid utlänningsmyndigheterna – vilket annars hade varit ett angeläget ändamål.